

Skipulagsstofnun
Jakob Gunnarsson
Borgartún 7b
105 REYKJAVÍK

Garðabær, 14. mars 2024
Málsnúmer: 202402-0049
LA

Efni: Umsögn um matsskyldufyrirspurn vegna stækkun Mjólkárveirvirkjunar

Vísað er í tölvubréf frá Skipulagsstofnun gegnum skipulagsgátt, dags. 14. febrúar 2024, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um matsskyldufyrirspurn varðandi stækkun Mjólkárveirvirkjunar.

Framkvæmdin felur í sér að auka vatnsmiðlun úr Tangavatni með því að hækka núverandi stíflugarð um 3 m og virkja afrennsli vatnsins, 1,0 m³/sek, með 0,5 MW virkjun við Hólmavatn.

Í dag er raforkuframleiðsla Mjólkárveirvirkjunar um 64-75 GWh/ári og uppsett afl 11,2 MW. Í gildandi aðalskipulagi er heimild fyrir allt að 12,05 MW virkjun. Fjögur stöðvarhús eru á virkjunarsvæðinu ásamt mannvirkjum sem tengjast virkjuninni s.s. stíflur, yfirföll, veituskurðir, lokuhús og rafínur. Vegna fyrri virkjunarframkvæmda og línulagna liggja víða vegslóðar um svæðið.

Náttúrufræðistofnun telur jákvætt að frekar sé hugað að stækkun vatnsaflsvirkjana sem fyrir eru frekar en að skipuleggja nýjar virkjanir. Þannig má beina umhverfisáhrifum að svæðum sem þegar eru röskuð og hlífa frekar ósnortinni náttúru sem í tilfelli hálendis Vestfjarða eru einkum óbyggð víðerni, vatnafar straum- og stöðuvatna, hálendisvötn og lífríki þeirra, og landslagsheildir. Svæðið við Tangavatn er raskað að hluta frá 1974, s.s. vegslóði, skurður og stíflugarður, en ljóst er að með fyrirhuguðum framkvæmdum verða mannvirki umfangsmeiri og sýnilegri. Má þar nefna að stíflugarður lengist um rúman helming, fer úr 160 m í 330 m, hæsta staða vatnsborðs hækkar um 3 m og mesta flatarmál Tangavatns stækkar um 0,05 km². Þrjú veituskurðir eru fyrir yfirfall neðan Tangavatnstíflu og verða hver um sig um 220 m á lengd og 3-5 m breiðir. Þrýstipípa, allt að 700 m löng og 0,7 m í þvermál, verður niðurgráfin til að draga úr ásýndaráhrifum, en raskað yfirborð verður um 10 m á breidd meðfram pípulögninni. Nýtt 60 m² stöðvarhús mun rísa við Hólmavatn og nýr uppbyggður vegur, um 800 m langur og 4 m breiður, verður lagður að stöðvarhúsinu. Neðan stöðvarhúss verður 20-50 m langur skurður út í Hólmavatn. Ljósleiðari og rafstrengur verður lagður meðfram vegi frá Langavatni að fyrirhuguðu stöðvarhúsi og að stíflunni við Tangavatn. Efnistaka vegna framkvæmda, um 11.000 m³, er ráðgert að vinna að mestu úr lónstæðinu miðað við hæstu stöðu lónsins, en einnig úr skeringum og uppgröfti við aðrar framkvæmdir.

Náttúrufræðistofnun bendir á að náttúrufræðisráðgjafir á virkjunarsvæðinu eru fáar. Almenn jarðfræði svæðisins er lítt þekkt og kortlagningu skortir á berggrunni og jarðgrunni. Lífríki stöðuvatna og straumvatna innan hálendisins þarf almennt að kanna betur. Við Glámu eru ein stærstu samfelldu víðerni Vestfjarða fyrir utan Drangajökulssvæðið. Þar sem fyrirhugaðar

framkvæmdir eru innan hálandis Vestfjarða er líklegt að þær munu valda skerðingu á þessu víðerni vegna sýnileika, en gögn skortir til að meta hversu mikil sú skerðingin er.

Náttúrufræðistofnun telur að í matsskyldufyrirspurninni hefði mátt vinna betur útlínur miðlunarlónsins við Tangavatn miðað við hæsta vatnsborð en ósamræmi er í uppdrætti er varðar núverandi vatnsborð Tangavatns og hæðarlínugrunn (sem getur verið ónákvæmur). Eins hefði mátt gera grein fyrir lagnaleið rafstrengs og ljósleiðar meðfram vegi frá Langavatni að fyrirhuguðu stöðvarhúsi og stíflugarði Tangavatns. Þá hefðu yfirlitsmyndir teknar af svæðinu við Tangavatn og Hólmavatn hjálpað til við að meta sýnileika.

Náttúrufræðistofnun telur ljóst að umtalsverð aukning verði á ásýndaráhrifum vegna fyrirhugaðra framkvæmda og er mikilvægt að þau séu metin betur. Önnur umhverfisáhrif eru minni og því ekki víst að þörf sé að framkvæma fullt umhverfismat.

Virðingarfyllt,

Lovisa Ásbjörnsdóttir
Jarðfræðingur, Náttúruverndarsvið

